

Міністерство освіти і науки України
ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти»
Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди
Сумський державний педагогічний університет імені А.С. Макаренка
Криворізький державний педагогічний університет
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
КЗ «Харківська гуманітарно-педагогічна академія»
Харківської обласної ради

СУЧАСНІ РЕАЛІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ СОЦІАЛЬНОГО ВИХОВАННЯ В РІЗНИХ СОЦІАЛЬНИХ ІНСТИТУЦІЯХ

Матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції

Харків – 2023

Кабусь Н.Д., Андриамбау Д.Н. ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПЕДАГОГІВ ДО РЕАЛІЗАЦІЇ СИСТЕМИ СОЦІАЛЬНО-ВИХОВНОЇ РОБОТИ В ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ....	130
Квітко Н.М ВИКОРИСТАННЯ АРТ-ТЕРАПЕВТИЧНИХ МЕТОДІВ У РОБОТІ СОЦІАЛЬНОГО ПЕДАГОГА З ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИМИ ОСОБАМИ.....	137
Коваленко О.Ю. ПІДГОТОВКА МАЙБУТНЬОГО СОЦІАЛЬНОГО ПЕДАГОГА ДО ПРОФІЛАКТИКИ КОМП'ЮТЕРНОЇ ЗАЛЕЖНОСТІ УЧНІВ.....	141
Коловоротна Н.А. ТЕХНОЛОГІЯ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ З АДАПТАЦІЇ ДИТИНИ-СИРОТИ У ПРИЙОМНІЙ СІМ'Ї.....	145
Колосінська Н.М. МОДУЛЬНЕ НАВЧАННЯ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ В УМОВАХ ВИРОБНИЦТВА.....	150
Криницька І.П. СОЦІАЛЬНО-РЕАБІЛІТАЦІЙНІ ПОСЛУГИ ДЛЯ ДІТЕЙ З ІНВАЛІДНІСТЮ В УКРАЇНІ.....	153
Крохмальова Н.О., Костіна В.В. ОСОБЛИВОСТІ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ В ТЕРИТОРІАЛЬНОМУ ЦЕНТРІ СОЦІАЛЬНОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ З ЛЮДЬМИ ПОХИЛОГО ВІКУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....	156
Ладоня А.О. ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ФАХІВЦІВ ДО СОЦІАЛІЗАЦІЇ ДИТИНИ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ У ПРИЙОМНІЙ СІМ'Ї.....	162
Лейба А.Р., Романова І.А. ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КУЛЬТУРИ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ В ІНТЕЛЕКТУАЛЬНІЙ ІГРОВІЙ ДІЯЛЬНОСТІ.....	173
Лященко Т.В. ПЕДАГОГІЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНО УСПІШНОЇ ОСОБИСТОТІ В УМОВАХ ЗАКЛАДУ ОСВІТИ.....	175
Марущенко О.В. СОЦІАЛЬНА РОБОТА З НАСЕЛЕННЯМ В ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ЦЕНТРАХ НАДАННЯ СОЦІАЛЬНИХ ПОСЛУГ.....	178
Мельник В.О. ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПЕДАГОГІВ ДО ПРОФІЛАКТИКИ КОМП'ЮТЕРНОЇ АДІКЦІЇ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ У ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ.....	181
Могилка О.П., Костіна В.В. СОЦІАЛЬНЕ ПРОЄКТУВАННЯ В УМОВАХ ВІЙНИ В УКРАЇНІ: ДОСЯГНЕННЯ ТА НОВІ ВИКЛИКИ.....	191
Олефіренко В.А. ЗАПОБІГАННЯ ДИСКРИМІНАЦІЇ ЗА ВІКОВОЮ ОЗНАКОЮ.....	198

8. Кузнецов П. Методика дослідження соціальної адаптації. Газета Психолог. 2017. № 11-12. С. 53-57.
9. Лемко Г. Соціалізація дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, в умовах прийомної сім'ї. Гірська школа Українських Карпат. 2019. № 8-9. С. 223-225.
10. Манохіна І.В. Соціально-педагогічна робота з дітьми-сиротами та дітьми, позбавленими батьківського піклування: навчальний посібник. Дніпропетровськ: Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля, 2018. 276 с.
11. «Про охорону дитинства» Закон України №2402 від 26.04.2001 р. Веб-сайт URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19>(дата звернення 15.10. 2023).
12. Фалинська З. З. Волонтерська практика в системі професійної підготовки майбутніх фахівців соціальної сфери. *Науковий вісник Ужгородського університету*. Ужгород, 2018. Вип. 29. С. 230–232.
13. Шпиг Н.О. Робота соціального педагога загальноосвітньої школи з прийомними сім'ями: технологічний аспект. *Наукові записки Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя*. 2017, вип. 4. С 141-145.
14. Яремчук В. В. Феномен соціального сирітства як наукова проблема. *Вісник психології і педагогіки ПНУ ім. В. Стефаника*. 2019. № 15. С. 7-10.

Лейба А.Р.

здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди

Романова І.А.

доктор педагогічних наук, доцент,
завідувач кафедри соціальної роботи і соціальної педагогіки
Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди

ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КУЛЬТУРИ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ В ІНТЕЛЕКТУАЛЬНІЙ ІГРОВІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

У молодшому шкільному віці змінюється провідний вид діяльності з ігрової на навчальну, на тлі яких відбуваються фундаментальні зміни в характеристиках психічних процесів молодших школярів.

До першого класу мають бути розвинені базові передумови комунікативної компетентності дитини: потреба у спілкуванні; вміння слухати та чути; орієнтація на партнера зі спілкування. У початковій школі дитина звикає до домінуючої довільності своєї поведінки, навчається усвідомлено

формулювати цілі, шукати, знаходити методи їх досягнення, долати труднощі. Цей період є сензитивним, зокрема, й для формування становлення адекватної самооцінки, розвитку критичності по відношенню до себе та інших людей; засвоєння соціальних норм; розвитку навичок спілкування з однолітками, встановлення міцних дружніх контактів. Починає розвиватися здатність до подолання егоцентризму, усвідомлення правомочності чужої думки поряд із власними судженнями. У цьому велику роль відіграє середовище однолітків, де відсутня субординація відносин.

В основі розвитку комунікативних якостей є досвід комунікативної взаємодії. На жаль, дистанційні умови навчання викликають дефіцит спілкування учнів. Організація індивідуальної навчальної діяльності знижується позитивний вплив навчання на формування учнівського колективу, на розвиток внутрішньо колективних відносин.

Щоб зневілювати визначені недоліки, індивідуальна форма навчальної діяльності має поєднуватися з груповою та колективною.

Гра дозволяє дитині усвідомити себе як особистість, самоствердитися, а також спонукає до соціальної взаємодії для досягнення результатів. У процесі спільної діяльності й спілкування формується соціальність учня – культура мислення і культура почуттів, культура духовного життя і культура поведінки.

У психолого-педагогічних дослідженнях, розглядаючи гру як провідний вид діяльності дитини, вчені виділяють загальні ознаки гри, які властиві будь-якій соціальній діяльності: цілеспрямованість, усвідомленість, активна участь; і специфічні ознаки гри: свобода і самостійність, самоорганізація, наявність творчої основи, почуття радості й задоволення.

Найпопулярнішими інтелектуальними іграми серед учнів молодшої школи є: ігри зі словами, ребуси, загадки, танграм, шахи, шашки, вікторини, конкурси знавців-ерудитів, «Поле чудес», «Колесо фортуни» та інші. Проте, для формування комунікативної культури молодших школярів необхідно ігрову діяльність будувати на основі колективної взаємодії, що створює можливості взаємного обміну різними підходами до виконання завдань і, тим самим, значно

розширює розумовий діапазон кожного з гравців [1]. Одним із завдань гравців, що виникає перед кожним з них при виконанні завдань, виявляється зіставлення особливостей свого мислення з мисленням інших, пошук і виділення в мисленні інших гравців деяких принципово нових підходів, які можуть виводити на оригінальні рішення.

Так, консультаційна гра, коли учні в парі мають вибудувати спільну ігрову позицію, змушує для досягнення результату гри чути позицію співрозмовника, аналізувати власні думки, домовлятися й узгоджувати спільні зусилля, організовувати спільну інтелектуальну діяльність. Таким чином, ключові комунікативні якості (взаємодія, співробітництво, інтеріоризація), поєднуються в такій формі організації інтелектуальної ігрової діяльності. Що сприяє формуванню комунікативної культури школярів.

Тож, в умовах дистанційного навчання у процесі використання інтелектуальних ігор перед соціальним педагогом постає завдання пошуку колективних і групових форм організації взаємодії для формування комунікативної культури учнів.

Список використаних джерел:

1. Романова І.А. Дидактичні засади формування культури інтелектуальної діяльності молодших школярів. Монографія. Харків : Фінарт, 2014. 324 с.

Лященко Т.В.

здобувач третього рівня вищої освіти
Українського державного університету імені Михайла Драгоманова

ПЕДАГОГІЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНО УСПІШНОЇ ОСОБИСТОТІ В УМОВАХ ЗАКЛАДУ ОСВІТИ

У період активних соціальних, економічних та політичних змін, що пов'язані із входженням українського суспільства в європейський простір, одним з пріоритетних аспектів особистісного розвитку людини є досягнення нею успіху як в особистій діяльності так і у суспільному житті. Тому головним